

Abody Éva

TÖRTÉNETEK
ELŐLRŐL, HÁTULRÓLSZÁVAI GÉZA: *MAKÁMASZUTRA*.
BUDAPEST, PONT KIADÓ, 2016.

A regény alcíme, *Kisregények és nagyregények az ideiglenes emberi érintkezések zónájából* több darabból álló művet jelez, azonban a főcím egységbe vonja, közös történetté köti össze a darabokat, ugyanis mind a makáma, mind a szutra műfajmegjelölő szó. Előbbi arab, utóbbi szanszkrit, és nagyjából ugyanazt jelenti: anekdotikus történetfüzér, amelyben hol pikareszk, hol filozofikus, hol humoros, hol szomorú eseményekről van szó. A cím csendése a *Kámaszutrára* is utal, ki ne ismerné történeteit a különböző típusú nőkről és férfiakról, a szerelmeskedés megannyi formájáról és lehetőségéről. Az utalás nem véletlen, szerelmi légyottokról olvashatunk itt is, szinte a könyv mindegyik fejezetében, és ezek szenvedélyessége egységes szerelmi történetté olvasztja a különböző témájú történetkockákat. Előfordul mindenféle pozitúra, ilyen-olyan helyzet, helyszín, rövid és hosszú, tréfás és tragikus ölelkezés, de valójában a regény továbbmegy a szerelem jeleneitnek ábrázolásán: átfogó történelmi tablót nyújt. Ez a történelmi tabló nagyjából az első világháború idejétől a jelenig száz évet fog át, és bemutat több családtörténetet is, Bukaresttől Budapestig, Amerikától Vietnamiig sodródó szereplői. A címben és alcímben megjelenő műfajok a lüktető, hosszabb-rövidebb, inkább rövidebb történetmondást előlegezik meg, és valóban, néha egyetlen oldalnyi fejezetben megy előre a történet. Ez az „előre” viszont egyáltalán nem megfelelő jelzés az irányra, inkább burjánzásról van szó, nem lineáris haladásról. Különböző sorsfordító eseményekből összezecsomózott háló a szöveg, és ebbe a hálóban több nemzedék is belegabalyodik. Miféle sorsfordító eseményekről van szó? Közismert történelmi helyzetekről, folyamatokról, amilyen a kivándorlás Amerikába, amilyen a disszidálás nyugatra, amilyen a jelenkor terrorizmusa. Nem önéletrajzi re-

gény, miközben könnyen ráismerni a korábbi Szávai-regényekből is ismert eseményekre, az amerikai kivándorlástól kezdve a magyarországi repatriálásig (az egyik főhőst ráadásul Farkas Gézának hívják).

Nem volt vidám ez az elmúlt száz év, vagyis nem egy vidám regény a *Makámaszutra*, ellenben, mint a Szávai-könyvek esetében lenni szokott, nem is nyomasztó mű: Szávai sajátos iróniája humánusot teremt, szemléletmódja, alapállása erőt képes adni, ami a legnehezebb helyzetekben is felszabadítóan jelen van. A háborús körülmények között is él a szerelem, és élnek a szerelmi légyottok megnevetető kisiklásai, valahol mindig elszakad egy leplezésre szolgáló lepel, és kivillan a csupaszság, a vicc alapvető forrása. Ugyanakkor a szerelem gyakorlatának felszabadító hatalma és ereje a rabságot is enyhíteni tudja, nem véletlen, hogy a diktatúrákban soha nem apad el a népszaporulat.

Közelebbről tekintve, öt könyvben összesen négyszázötven oldalon tárul elénk a fentebb jelzett történelmi tabló. Sokszínű a kép. Korábbi Szávai-regényekhez is hasonlít, persze, de nagy világirodalmi regényekre is, amilyen a *Száz év magány*, és nemcsak a száz év miatt, és nem csupán az összecsengő nevek miatt, amilyen Aurelian Ștefănescu keresztnéve. De a nevek mindenképpen „mesések”, önmagukban is színes történeteket hordoznak: Perle Mici, Pompéry Konstancia, Korom Róbert, Ovidiu Berenga... Ez utóbbi kiválóan rímél a román rangára, ami a daliás nemi szerv tréfás elnevezése, úgyhogy nem véletlen, hogy ez az alak impozáns szerszámának fotójával keresi élete párját.

Néha azonban előfordul, hogy a nevek izgalmasabbak, mint az elmesélt történetek. A szereplők, olykor bármennyire is igyekeznek, képtelenek elmesélni saját történetüket, túl durvák, túl egyszerűek, túl sematikusak, hogy igazán jól mesélhessenek, és mintha az írói inspiráció sem segítené őket, nem nyújt segédkezet, nem ad szájukba segédszavakat, hanem meghagyja őket a szavak mágiátlan vidékén vergődni. Nem törvényszerű, hogy egyszerű, bárdolatlan szavakkal ne lehetne izgalmasan sokrétű, bonyolult történeteket elmesélni, meglehet, nem feltétlenül a szavakkal van baj, inkább azzal a férfiszempontú világgal, amely feltétlenül meg akarja azt is nevezni, aminek a nevét nem ismeri.